

วินัยของพระภิกษุสงฆ์ ที่ประชาชนควรทราบ

รวบรวมและเรียบเรียงโดย

พระเทพวิสุทธิญาณ (อุบล นนฺโทโก ป.ธ. ๙)

วัดบวรนิเวศวิหาร

คำนำ

หนังสือเรื่อง "วินัยของพระภิกษุสงฆ์ที่ประชาชนควรทราบ" นี้ ผู้จัดพิมพ์ได้เคยติดต่อพระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณพระเทพวิสุทธิญาณ ขออนุญาตจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อเผยแผ่เป็นธรรมทานมาครั้งหนึ่งแล้ว ซึ่งก็ได้รับอนุญาตจัดพิมพ์ได้ตามความประสงค์

บัดนี้ ผู้จัดพิมพ์ระลึกถึงคุณของท่านอยู่ จึงกราบเรียนพระเถระในวัดบวรนิเวศวิหาร ขออนุญาตจัดพิมพ์อีกครั้ง เพื่อร่วมบำเพ็ญกุศลถวายแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณ และรักษาเจตนารมณ์เดิมของท่านที่จะเผยแผ่ธรรมวินัยของพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองสืบต่อไป

บุญกุศลใดๆ ที่เกิดจากการจัดพิมพ์เผยแผ่และเกิดขึ้นโดยมีหนังสือเล่มนี้เป็นมูลเหตุ ขอจงสำเร็จแด่พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณมหารัชฆมงคลดิลก และท่านเจ้าคุณพระเทพวิสุทธิญาณ ทุกประการ

คณะผู้จัดพิมพ์

พุทธศาสนิกชนฝ่ายคฤหัสถ์ควรรู้จักพระวินัยบางข้อ ของพระภิกษุสงฆ์ไว้ด้วย เพราะว่าพระภิกษุสงฆ์ มีหน้าที่อันสำคัญที่สุด คือรักษาตัวอย่าให้มีโทษทางพระวินัย จึงจะสมเป็นที่ไว้วางพระราชหฤทัยของพระบรมศาสดา และจะได้สมเป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในฐานะเป็นนาบุญของชาวโลก ไม่บริโภคน้ำทิพย์ของเขาส่งให้เปลืองเปล่านั้นเปรียบเหมือนอย่างพื้นนาอันปราศจากวัชพืช คือหญ้าที่เป็นโทษ ย่อมจะอำนวยให้ข้าวที่ชาวนาหว่านลงเจริญงอกงามมีผลเต็มเม็ดเต็มรวง แต่หากว่านารกไปด้วยวัชพืช ข้าวที่หว่านลงก็มีผลไม่เต็มที่ ขอนี้ฉันใด พระภิกษุหรือสามเณร ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ถ้าศีลไม่ขาด ไม่มีโทษทางพระวินัย ก็เท่ากับนาที่ไร้กรรไกรที่ชาวโลกหว่านลงก็มีผลน้อยมีกำไรน้อย ด้วยเหตุนี้ พระภิกษุสามเณรผู้ตระหนักในหน้าที่ของตน จึงพยายามรักษาตัวมิให้เป็นนาที่รกร้างด้วยวัชพืช

ก็ในการรักษาตัวนั้น พระภิกษุสามเณรบางรูปบางครั้งบางคราว ไม่สามารถจะให้บริสุทธิ์เท่าที่ควรได้ เพราะคฤหัสถ์หรือบุรุษ สตรีหรือทายกทายิกา ผู้ไม่รู้วินัยของพระ และมีธุระเกี่ยวข้องกับพระในวาระต่างๆ เช่นในคราวทำบุญ แต่ทำไม่ถูกต้องพระวินัย ภิกษุเกรงใจคฤหัสถ์บางทีคฤหัสถ์เกรงใจภิกษุ จึงทำให้พระต้องอาบัติคือต้องโทษทางพระวินัย อย่างนี้คฤหัสถ์ได้บุญก็จริง แต่ได้น้อยเพราะขณะเดียวกันนั้นพระได้บาปต้องโทษไม่บริสุทธิ์ เหมือนนาที่รกร้างเสียแล้ว อนึ่ง บางทีบางรูปไม่รู้วินัยของตนเองดีพอ หรือบางรูปรู้วินัยดีแล้ว แต่ไม่เอื้อเฟื้อในวินัยที่ย่อมเกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ในทางที่ผิดๆ และคฤหัสถ์ก็ไม่รู้วินัยของพระจึงพากันปฏิบัติผิดร่วมกันอย่างนี้ จึงรู้สึกว่าจะไม่ค่อยเหมาะกับพุทธศาสนิกชนเลย

ด้วยเหตุนี้ เพื่อที่จะให้คฤหัสถ์ บวช-สตรีทั้งหลายช่วยกันรักษาภิกษุสงฆ์ให้บริสุทธิ์เป็นนาบุญอย่างดี จะ
ได้เพิ่มปริมาณผลแห่งพืชมบุญที่บริจาคหว่านลงไปให้มากยิ่งขึ้น จึงได้รวบรวมพระวินัยบางข้อที่คฤหัสถ์ทั้งบวช
และสตรีควรทราบมาเรียบเรียงเป็นข้อๆ พอเป็นแนวทางแห่งการศึกษาและปฏิบัติสำหรับคฤหัสถ์ ดังต่อไปนี้

๑. สุภาพสตรี อย่าถูกต้องภิกษุสามเณร

(สังฆาทิเสส ข้อ ๒)

๒. สุภาพบุรุษ หรือสุภาพสตรี ไม่ควรวานให้พระชักสือชายหญิงให้เป็นสามีภรรยากัน แม้ชั่วครั้งชั่วคราว

(สังฆาทิเสส ข้อ ๕)

๓. สุภาพสตรี ไม่มีบวชผู้รู้เคยสาปด้วย ไม่ควรเข้าไปหาพระในที่ลับตาหรือลับหู เพราะอาจจะทำให้พระ
ถูกโจทก์ด้วยอาบัติต่างๆ หรือเป็นทางให้เกิดความเสียหายมาก

(อนินยต ข้อ ๑-๒)

๔. สุภาพบุรุษหรือสตรี เมื่อศรัทธาจะถวายเงินทองแก่พระภิกษุหรือสามเณรต้องมอบให้แก่ไวยาจกร (ผู้ที่
รับทำกิจของท่าน) และแจ้งให้ท่านทราบ อย่ามอบไว้ในมือหรือในย่าม หรือในบาตรของท่าน เป็นต้น

(จีวรวรรค ข้อ ๑๐-โกสียวรรค ข้อ ๘)

๕. บวชผู้เป็นไวยาจกร เมื่อรับเงินทองของพระรูปใดไว้เท่าไร ต้องจัดสิ่งของที่พระต้องการถวายพระรูป
นั้น ในราคาเท่าเงินทองที่ตนรับไว้ นั้น ในเวลาที่ท่านขอ ถ้าเงินทองมากพระขอของน้อย ก็จ่ายเท่าที่ท่าน
ต้องการ เก็บส่วนที่เหลือไว้จ่ายคราวต่อไป

(จีวรวรรค ข้อ ๑๐)

๖. บวช-สตรี ผู้เป็นพ่อค้า-แม่ค้า ไม่ควรขายของแก่พระภิกษุ หรือสามเณรผู้ที่จับต้องเงิน (ชนบัตร-เหรียญ
บาท เป็นต้น) มาซื้อด้วยตนเอง

(โกสียวรรค ข้อ ๕)

๗. บวช-สตรี ไม่ควรเอาสิ่งของของตนแลกกับสิ่งของของพระ-ของสามเณร

(โกสียวรรค ข้อ ๑๐)

๘. บวช-สตรี ไม่ควรเอาผ้าอาบน้ำฝนถวายพระก่อนเข้าพรรษามากกว่า ๑ เดือน แม้พระขอก็ไม่ต้องถวาย
เว้นไว้แต่พระที่เป็นญาติ และพระที่ตนปวารณาไว้

(ปีตวรรค ข้อ ๔)

๘. บุษ-สตรี เมื่อเตรียมสิ่งของจะถวายแก่สงฆ์ (ไม่เฉพาะบุคคล) ถ้าพระแนะนำให้ถวายเฉพาะตัวท่านเอง หรือให้ถวายเฉพาะพระรูปใดๆ ก็ตาม ไม่ต้องถวายตามคำแนะนำนั้น
(ปัตตวรรค ข้อ ๑๐-สหธรรมิกวรรค ข้อ ๑๒)
๑๐. บุษ-สตรี เมื่อเรียนธรรมกับพระ อย่าออกเสียงบทพระธรรมพร้อมกับพระ
(มุสาวาทวรรค ข้อ ๔)
๑๑. บุษ เมื่อนอนในที่มุง ที่บัง อันเดียวกับพระครบ ๓ คืบแล้ว ต้องเว้นเสีย ๑ คืบ ต่อไปจึงนอนได้อีก
(มุสาวาทวรรค ข้อ ๕)
๑๒. สตรี ห้ามนอนในที่มุง ที่บัง อันเดียวกับพระแม่ในคืบแรก
(มุสาวาทวรรค ข้อ ๖)
๑๓. บุษ-สตรี ถ้าพระใช้ให้ขุดดินเหนียวล้วนหรือดินร่วนล้วน ไม่ควรขุด แต่ถ้าพระแสดงความประสงค์ว่า ต้องการหลุมหรือคูเป็นต้น หรือว่าต้องการขุดดินให้สูงเท่านี้เท่านี้เป็นต้น ก็ควรจัดการให้ตามประสงค์
(มุสาวาทวรรค ข้อ ๑๐)
๑๔. บุษ-สตรี ถ้าพระใช้ให้ตัดต้นไม้ หรือคายหญ้าที่เกิดอยู่กับดิน หรือให้รื้อถอนผักหญ้าต่างๆ ที่เกิดอยู่ในน้ำ ไม่ควร ตัด-คาย-รื้อถอน แต่ถ้าพระบอกว่า เราต้องการไม้-หญ้า-ผัก หรือว่าเราต้องการทำความสะอาดในที่ซึ่งเกาะกระจุงรัง ด้วยต้นไม้หรือผักหญ้างัดนี้ เป็นต้น จึงทำให้
(ภุคคามวรรค ข้อ ๑)
๑๕. บุษ-สตรี นิมนต์พระให้ฉันอาหารอย่าออกชื่อโภชนะ ๕ คือ ข้าวสุก ขนมสด ขนมห้าง ปลา เนื้อ ควรใช้กับปิยโหวารหรือคำพูดที่สมควร เช่น พูดว่า “ขอนิมนต์ฉันเช้า” หรือว่า “ขอนิมนต์ฉันเพล” และต้องบอกวัน เวลาสถานที่ให้ชัดเจน ทั้งบอกให้พระทราบด้วยว่าให้ไปกินเอง หรือจะมารับ อนึ่งการที่นิมนต์พระให้ฉันนั้นปรารถนาเรื่องอะไรก็ควรบอกให้ทราบด้วย
(โภชนวรรค ข้อ ๒)
๑๖. บุษ-สตรี เมื่อเลยเวลาเพลแล้ว คือตั้งแต่เที่ยงวันไปจนถึงวันใหม่ ยานำอาหารไปประเคนพระ หากเป็นของที่เก็บค้างคืนได้ไม่บูด ไม่เสีย เช่น ข้าวสาร ปลาดิบ เนื้อดิบ อาหารสำเร็จรูปบรรจุกระป๋อง เป็นต้น ก็มอบไว้แก่ไวยาวัจกรของท่านได้
(โภชนวรรค ข้อ ๓)
๑๗. บุษ-สตรี ถ้าพระที่มีไข้ญาติและตนไม่ได้ไปวาระณาไว้ไม่เป็นไข้ ขอโภชนะอันประณีต คือข้าวสุกที่ระคนด้วยเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ปลา เนื้อ นมสด นมส้ม แม้อย่างใดอย่างหนึ่งไม่ควรถวาย แต่ถ้าขอเพื่อผู้เป็นไข้ควรถวายโดยแท้
(โภชนวรรค ข้อ ๕)
๑๘. บุษ-สตรี เมื่อประเคนอาหารหรือยาเป็นต้น ทุกอย่างทีพระจะต้องกลืนกิน (ฉัน) ต้องประเคนให้ถูกวิธี ดังนี้

ก. ภาชนะหรือห่อของนั้น ไม่ใหญ่หรือหนักจนเกินไป ยกคนเดียวได้อย่างพอดี

- ข. เข้าอยู่ในหัตถบาซของพระ ห่างจากพระประมาณ ๑ ศอก เป็นส่วนสุดของสิ่งของ หรือของบุคคลผู้ประเคน
- ค. น้อมกายถวายด้วยความเคารพ
- ง. กิริยาที่ถวายนั้น ถวายด้วยมือหรือของที่เนื่องด้วยมือ เช่น ช้อน-ภาชนะก็ได้
- จ. พระรับด้วยมือ หรือของที่เนื่องด้วยมือ เช่น บาตร-ผ้าก็ได้

(โกชนวรรค ข้อ ๑๐)

๑๕. สตรีไม่มีบุรุษผู้รู้เคียงสาอยู่เป็นเพื่อน ต้องไม่นั่ง ไม่นอน ไม่ยืน ไม่เดิน ในห้องกับพระ แม้จะมีสตรีหลายคนก็ไม่ได้

(อเจลกวรรค ข้อ ๔)

๒๐. สตรีต้องไม่นั่ง ไม่นอนในที่แจ้งกับพระ หนึ่งต่อหนึ่ง ถ้าสตรีหลายคนนั่งได้ แต่การนอนนั้นไม่ควร แม้การยืน การเดินกับพระ หนึ่งต่อหนึ่ง ด้วยอาการซ่อนเร้นก็ไม่ควร

(อเจลกวรรค ข้อ ๕)

๒๑. บุรุษ-สตรี ที่ไม่ใช่ญาติของพระ แม้จะเป็นเขย สะใภ้ หรือภรรยาเก่าของพระ (ปุราณทฤติกา) หากมีได้เกี่ยวข้องกับสายโลหิต ก็ชื่อว่ามิใช่ญาติ ถ้ามีศรัทธาจะให้พระขอปัจจัย ๔ หรือสิ่งของต่างๆ จากตนได้ ก็ต้องปวารณา คือเปิดโอกาสให้พระขอได้โดยลักษณะ ๔ อย่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ

- ก. กำหนดปัจจัยหรือสิ่งของ เช่น จีวร บิณฑบาต ที่นอน ที่นั่ง ยา หนังสือ สมุด ปากกา ฯลฯ
- ข. กำหนดเวลา คือให้ขอได้ตลอดเท่านั้นวัน เท่านั้นเดือน เท่านั้นปี ตั้งแต่วันที่เท่าไรถึงเท่าไร
- ค. กำหนดทั้งปัจจัย-สิ่งของ และเวลา
- ง. ไม่กำหนดทั้งปัจจัย สิ่งของและเวลา ถ้าจะให้ขอได้เป็นนิตย์ ต้องบอกว่า นิมนต์ขอได้ตลอดกาลเป็นนิตย์

เมื่อปวารณาแล้ว ถ้าพระขอเกินกำหนดหรือเกิน ๔ เดือน ไม่ควรถวาย เว้นไว้แต่ตนปวารณาอีก หรือปวารณาเป็นนิตย์

(อเจลกวรรค ข้อ ๗)

หมายเหตุ :- คำว่า ญาติ ได้แก่คนที่เกี่ยวเนื่องกัน ๗ ชั้น คือ ๑. ทวด ๒. ปู่ย่าตายาย ๓. พ่อแม่ ๔. พี่น้อง ๕. ลูก ๖. หลาน ๗. เหลน

๒๒. บุรุษ-สตรี ไม่ควรเอาของเสพติดให้โทษ เช่น สุราเมรัย ฝิ่น เฮโรอีน กัญชาถวายพระ

(สุราปานวรรค ข้อ ๑)

๒๓. บุรุษ-สตรี อย่าเอาน้ำที่มีตัวสัตว์ไปตั้งไว้ให้พระบริโภคน คือ คืม อาบ ล้างเท้า ใช้สอย

(สัปปาณวรรค ข้อ ๒)

๒๔. บุรุษ-สตรี ผู้นำสินค้านิยามิ ไม่ควรเดินทางร่วมกับพระ หรือไม่ควรให้เกี่ยวข้องกับพระ

(สัปปาณวรรค ข้อ ๖)

๒๕. สตรีไม่ควรชวนพระเดินทางไกล แม้สิ้นระยะบ้านหนึ่ง แม้นั่งรถ นั่งเรือ ไปเพียงหนึ่งต่อหนึ่งก็ไม่ควร
แม้สตรีหลายคน แต่ไม่มีบุรุษผู้รู้เคียงสนับไปด้วย ก็ไม่ควร แม้บุรุษไปด้วย หากสตรีขับรถเรือเอง ก็ไม่
ควร เว้นไว้แต่เรือข้ามฟาก

(สัปตปาณวรรค ข้อ ๗)

๒๖. บุรุษ-สตรี จะถวายอาหารแก่พระผู้อยู่ในป่าอันเป็นที่เปลี่ยว ต้องแจ้งข่าวล่วงหน้าก่อน

(ปาฏิเทสนียะ ข้อ ๔)

๒๗. บุรุษ-สตรี เมื่อพระรับบิณฑบาตเต็มบาตรแล้ว อย่าเอาอาหารวางบนฝาบาตร หรืออย่าใส่ถุงให้พระหิ้ว

(โกชณะปฏิสังขตะ ข้อ ๔)

๒๘. บุรุษ-สตรี เมื่อนิมนต์พระมาฉันในบ้านต้องจัดที่ฉันให้พร้อม เช่นน้ำล้างเท้า ผ้าเช็ดเท้า น้ำฉัน น้ำใช้
กระโถน ผ้า-กระดาษเช็ดมือ เช็ดปาก ซ้อนส้มและซอญกลาง อย่าให้บกพร่อง

(โกชณะปฏิสังขตะ ข้อ ๓๐)

๒๙. บุรุษ-สตรี เมื่อจัดที่ให้พระสวดหรือแสดงพระธรรมเทศนา หรือปาฐกถาธรรม ต้องจัดที่ให้พระนั่ง อย่านำ
ให้ยืน และต้องไม่ต่ำกว่าที่ของผู้นั่งฟัง

(ธัมมเทศนาปฏิสังขต ข้อ ๑๓, ๑๔)

๓๐. บุรุษ-สตรี เมื่อฟังธรรมเทศนาหรือฟังปาฐกถาธรรม ต้องฟังด้วยกิริยาอาการเคารพ แม้ฟังพระสวดใน
งานมงคลหรืองานศพเป็นต้น ก็ต้องเคารพเช่นเดียวกัน ไม่ควรนั่งคุยกันเลย จะคุยในเวลาพระหยุดสวด
ได้

(ธัมมเทศนาปฏิสังขต ทุกข้อ)

๓๑. บุรุษ-สตรี จะถวายร่มแก่พระต้องเลือกเอาชนิดที่ไม่สลัปสี เช่นร่มผ้าดำล้วน ร่มกระดาษ ร่มพลาสติก สี
น้ำตาล สีดำ สีเหลืองล้วน

(วิ. ๒/๓๕)

๓๒. บุษบ-สตรีย จะถวายรองเท้าแก่พระต้องเลือกเอาชนิดที่ไม่มีสันสูง ไม่มีปกสั้น ไม่มีปกหลังเท้า มีแต่สายรัดหลังเท้ากับสายที่สับด้วยนิ้ว และมีสีหม่นหมอง เช่น สีน้ำตาลแก่

(วิ. ๒/๓๖)

๓๓. บุษบ-สตรีย เมื่อจะถวายเตียงตั้งแก่พระต้องเลือกเอาแต่ที่มีเท้าสูงไม่เกิน ๘ นิ้วพระสุคต หรือ ๕ นิ้วฟุต เว้นไว้แต่แม่แคร่ และไม่มีรูปสัตว์ร้ายที่เท้า เช่น เตียงจุกสิงห์ หรือบัลลังก์ และเตียงนั้นต้องไม่ใหญ่ถึงนอนได้ ๒ คน ที่นอนก็ไม่ใหญ่อย่างเตียง ฟูกเตียง ฟูกตั้ง และที่นั่งที่นอนไม่ยัดนุ่นหรือสำลี

(รัตนวรรค ข้อ ๕ และ วิ. ๒/๓๕)

๓๔. บุษบ-สตรีย เมื่อจะถวายหมอนหนุนศีรษะแก่พระ ต้องให้มีขนาดหนุนได้ศีรษะเดียวไม่ถึง ๒ ศีรษะ หมอนข้างไม่ควรถวาย

(วิ. ๒/๔๐)

๓๕. สตรีย ต้องไม่นั่ง บนอาสนะพื้นเดียวกัน บนเตียงม้านั่งเดียวกันกับพระ แม้บนพื้นที่ไม่มီးอะไรปูลาดเลย ก็ไม่ควรนั่งเสมอกับพระหรือสูงกว่าพระ ไปในรถ-เรือมีที่จำกัด จะต้องนั่งที่ม้านั่งเดียวกันกับพระต้องให้มีบุษบนั่งคั่นไว้เสียก่อน

(วิ. ๒/๓๐)

๓๖. บุษบ-สตรีย ไม่ควรเอาวัตถุนามาสประเคนพระ วัตถุนามาส คือสิ่งที่พระไม่ควรแตะต้อง มี ๖ ประเภท ดังนี้ :-

- ก. คนหญิง คนกะเทย เครื่องแต่งกายของคนเหล่านั้น แต่ที่เขาสละแล้วไม่นับ ตุ๊กตาหญิง สัตว์ดิรัจฉานตัวเมีย
- ข. ทอง เงิน มุกดา มณี ไพฑูรย์ ประพาพ ทับทิม บุษราคัม สังข์ที่ขัดแล้ว ศิลาชนิดดี เช่น หยก โมรา
- ค. ศัสตราวุธต่างชนิด ที่ใช้ทำร้ายชีวิตร่างกาย
- ง. เครื่องดักสัตว์บก-น้ำ
- จ. เครื่องประโคม
- ฉ. ข้าวเปลือกและผลไม้อันเกิดอยู่ในที่

(วิ. ๒/๓๓)

๓๗. สตรีย ไม่ควรเกลี้ยกล่อม ชั่วเย้าพระด้วยการพูดประเล้าประโลม หรือด้วยการแต่งตัวชะเวกชะวาก หรือล้อด้วยทรัพย์สิน

(วิ. ๒/๕๑)

๓๘. บุษบ-สตรีย ไม่ควรเอาของเด็กเล่น เช่น เรือน้อยๆ รถน้อยๆ ถวายพระ

(วิ. ๒/๑๑๘)

๓๙. บุษบ-สตรีย ไม่ควรชักชวนพระเล่นการพนัน มีแพ้ มีชนะ เช่น หมากกรุก หมากแยก ฯลฯ

(วิ. ๒/๑๑๘)

๔๐. บุรุษ-สตรี ไม่ควรเรียนดิรัจฉานวิชาจากพระและไม่ควรบอกดิรัจฉานวิชาแก่พระ ดิรัจฉานวิชาคือความรู้ในการทำเสน่ห์ ในการใช้ภูตผีปีศาจทำผู้อื่นให้ถึงความวิบัติในทางอวดฤทธิ์เดชต่างๆ ในทางทำนายทายทักบอกห่วยบอกเบอร์ ในทางที่นำให้หลงมกมาย เช่น หุงเงิน หรือทองแดงให้เป็นทอง (วิ. ๒/๑๒๐)
๔๑. บุรุษ-สตรี ไม่ควรใช้พระในकिनอกพระพุทธรศาสนา แต่จะขอให้ช่วยกิจพระพุทธรศาสนา เช่น ให้ช่วยนิมนต์พระไปในการบำเพ็ญบุญอยู่ได้ (วิ. ๒/๑๒๐)
๔๒. บุรุษ-สตรี ไม่ควรนำสิ่งของอันมีค่าฝากไว้กับพระ เพราะอาจเกิดอันตรายแก่พระได้ เช่น อันตรายในการเจริญสมณธรรม ถูกปล้น ถูกเป็นผู้ส่านองในเมื่อของนั้นหาย (วิ. ๒/๑๒๒)
๔๓. บุรุษ-สตรี ไม่ควรเอาเนื้อสัตว์ที่ไม่นิยมเป็นอาหารถวายพระ เนื้อที่ไม่นิยมเป็นอาหาร คือ เนื้อมนุษย์ ช้าง-ม้า-สุนัข-งู-สีห์-เสือโคร่ง-เสือเหลือง-หมี-เสือดาว (วิ. ๒/๑๓๓)
๔๔. บุรุษ-สตรี ไม่ควรเอาเนื้อสัตว์ที่นิยมเป็นอาหารแต่ยังดิบ ไม่สุกด้วยไฟ เช่น ปูเค็ม กุ้งส้ม หอยเค็ม ปลาเค็ม แหนม กะปิ ลาบเนื้อดิบ ไช้ลวกไม่สุก ประเคนพระ ควรมอบไว้แก่กัปปีการก คือผู้มีหน้าที่ทำให้เป็นของควรแก่พระ (วิ. ๒/๑๓๓)
๔๕. บุรุษ-สตรี ไม่ควรเอาอุทิสมังสะถวายพระ อุทิสมังสะ คือเนื้อหรือไข่สัตว์ที่เขาฆ่าจะจงกฤษุสามณเระ (วิ. ๒/๑๓๓)
๔๖. บุรุษ-สตรี อย่าเอาพิชคาม คือผลไม้ไม่มีเมล็ดสุกบางอย่าง เช่น พริกสุก มะเขือสุก อ้อยที่ยังไม่ได้ปอก ผักบั้ง ขมิ้น กระชาย กระเทียม หอม โหระพา กะเพรา ฯลฯ ที่พ้นจากที่เกิดที่อยู่แล้ว แต่ยังไม่ปลุกให้งอกได้ อถวายพระ ควรทำให้เป็นของที่ไม่อาจปลุกให้งอกได้แล้ว จึงถวายพระ (วิ. ๒/๑๓๕)
๔๗. บุรุษ-สตรี จะทำน้ำปานะถวายพระ ควรเลือกเอาผลไม้สุกที่นิยมเป็นอาหาร ชนิดที่ไม่โตกว่าผลมะตูม หรือผลกระเบา ขนาดเล็กไม่จำกัด เอามาทำความสะอาด คั้นแล้วกรองให้หมดกาก เจือน้ำจืดที่สะอาดบ้างก็ได้ แต่อย่าใช้น้ำร้อน และอย่าคั้นน้ำปานะด้วยไฟ จะเจือน้ำตาลเกลือบ้างก็ได้ ทำแล้วต้องถวาย ให้พระฉันในวันนั้น อย่าปล่อยให้ข้ามราตรี (วิ. ๒/๑๓๕)
๔๘. บุรุษ-สตรี ไม่ควรถือเอามรดกของพระผู้มรณาไปแล้ว ไม่ว่าพระรูปนั้นจะเป็นพ่อ ลูก ญาติ มิตร หรือเกี่ยวข้องกันโดยสถานะใดๆ ก็ตาม แม้พระได้ทำพินัยกรรมไว้ให้ ก็ถือเอาไม่ได้ เพราะทางวินัยของสงฆ์มีอยู่ว่า มรดกของพระผู้มรณะตกเป็นของสงฆ์ทั้งหมด แม้พระได้พูดไว้ด้วยคำอันเป็นอนาคตว่า “ถ้าฉันตายแล้ว เธอจงเอาสิ่งนั้นสิ่งนี้ไป” ดังนี้ ก็ถือเอาไม่ได้ แต่สิ่งที่พระมอบให้ด้วยคำเป็นปัจจุบันว่า “ฉันให้สิ่งนั้นสิ่งนี้แก่เธอ” ก็ถือเอาได้เฉพาะสิ่งที่ระบุถึง หากระบุทั้งหมดก็ถือเอาได้ทั้งหมด (วิ. ๒/๑๕๔/๑๕๕)

๔๘. บุษย-สตรี เมื่อจะถือเอาสิ่งของของพระด้วยวิสาสะ ต้องให้ครบองค์ ๓ คือ

- ก. เคยเห็นกัน เคยคบกัน เคยพูดกันไว้อย่างใดอย่างหนึ่ง
- ข. รู้ว่าถือเอาแล้ว เจ้าของจักพอใจ
- ค. เจ้าของยังมีชีวิตอยู่

(วิ. ๒/๑๕๓)

๕๐. บุษย-สตรี เมื่อพยาบาลพระผู้เจ็บหนัก ฉันทอาหารไม่ได้ ครั้นถึงเวลาวิกาลหิวจัด หากมิได้อาหารอาจเป็นอันตราย จะต้มข้าวหรือเนื้อสัตว์ที่นิยมเป็นอาหาร (เว้นอุทิสมังสะ) ให้เหลว กรองให้หมดกาก เอาแต่น้ำข้าว น้ำเนื้อที่ใสถวายให้พระดื่มในเวลาวิกาลได้ การที่จะอ้างว่า แพทย์สั่งให้พระป่วยฉันทอาหารในวิกาลได้ แล้วนำอาหารชนิดต่างๆ ไปถวายในวิกาลนั้น ไม่ควรเลย หากพระอยากฉันทอาหารในวิกาลโดยไม่เอื้อเพื่อต่อวินัยแล้ว ควรให้สีกเสี้ยก่อน จึงจัดถวายให้รับประทาน

(วิ. ๒/๑๓๕)

๕๑. สตรีที่เป็นโสเภณี เป็นหม้าย เป็นสาวเทื้อ เป็นชู้ และกะเทย ไม่ควรไปมาหาสู่กับพระ โดยไม่เป็นกิจจลัญฉณะหรือผิดเวลา

(วิ. ๒/๑๘๑)

๕๒. บุษย-สตรี ไม่ควรนิมนต์พระเข้านั่งในร้านสุรา จะเป็นที่ยาย หรือที่กลั่นสุราหรือที่ดองเมรัยก็ตาม

(วิ. ๒/๑๘๑)

บุษยหรือสตรีก็ตาม เมื่อหวังความเจริญแก่ตนแก่วงศ์สกุลของตน และแก่พุทธศาสนา ควรศึกษาให้มีความรู้เกี่ยวกับวินัยของภิกษุสงฆ์บางข้อ ตามที่รวบรวมไว้นี้ และปฏิบัติให้ถูกต้อง ก็ย่อมจะเหมาะสมแก่ความเป็นพุทธศาสนิกชน และย่อมช่วยประดับพระพุทธานุภาพให้รุ่งเรืองแล